

Briselē, 2019. gada 2. jūlijā
(OR. en)

10167/19

ECOFIN 622
UEM 225
SOC 474
EMPL 363
COMPET 503
EDUC 309
ENV 594
RECH 342
ENER 346
JAI 704
FSTR 125
REGIO 161

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
K-jas dok. Nr.:	9938/19 - COM(2019) 514 final
Temats:	Ieteikums – PADOMES IETEIKUMS par Latvijas 2019. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Latvijas 2019. gada stabilitātes programmu

Pielikumā pievienots minētais Padomes ieteikuma projekts, kas ir pārskatīts un par ko ir panākta vienošanās dažādās Padomes komitejās, un kura pamatā ir Komisijas priekšlikums COM(2019) 514 final.

PADOMES IETEIKUMS

**par Latvijas 2019. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par
Latvijas 2019. gada stabilitātes programmu**

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu ¹ un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

¹ OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

tā kā:

- (1) Komisija 2018. gada 21. novembrī pieņēma gada izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot 2019. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Tajā pienācīgi ņēma vērā Eiropas sociālo tiesību pīlāru, ko Eiropas Parlaments, Padome un Komisija pasludināja 2017. gada 17. novembrī. Gada izaugsmes pētījumā iekļautās prioritātes Eiropadome apstiprināja 2019. gada 21. martā. Komisija 2018. gada 21. novembrī uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1176/2011 ² pamata pieņēma arī brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Latvija nebija minēta to dalībvalstu vidū, par kurām tiks izstrādāts padziļināts pārskats. Tajā pašā dienā Komisija pieņēma arī ieteikumu "Padomes ieteikums par eurozonas ekonomikas politiku", kuru Eiropadome apstiprināja 2019. gada 21. martā. Ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku ³ ("eurozonai adresētais ieteikums"), kurā izklāstīti pieci ieteikumi eurozonai ("ieteikumi eurozonai"), Padome pieņēma 2019. gada 9. aprīlī.
- (2) Ņemot vērā to, ka Latvija ir dalībvalsts, kuras valūta ir euro, un ka ekonomiskajā un monetārajā savienībā ekonomikas ir savstarpēji cieši saistītas, Latvijai būtu jānodrošina, ka tiek pilnībā un laikus īstenots 2019. gada eurozonai adresētais ieteikums, kurš atspoguļots turpmāk sniegtajā 1.–4. ieteikumā. Konkrēti, ja ekonomikas politiku, kas saistīta ar ieguldījumiem, koncentrēs uz konkrētajām jomām un prasmju uzlabošanas pasākumiem, tas palīdzēs īstenot pirmo ieteikumu eurozonai attiecībā uz ražīguma uzlabojumiem eurozonas ekonomikas līdzsvarošanai, un nodokļu pasākumi palīdzēs īstenot trešo ieteikumu eurozonai attiecībā uz darba tirgus darbību.

² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību (OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.).

³ OV C 136, 12.4.2019., 1. lpp.

- (3) 2019. gada ziņojums par Latviju tika publicēts 2019. gada 27. februārī. Tajā tika izvērtēts, kā Latvija īstenojusi tai adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma 2018. gada 13. jūlijā ⁴, turpmākie pasākumi, kas veikti pēc tai adresētajiem ieteikumiem, kuri pieņemti iepriekšējos gados, un Latvijas virzība uz stratēģijas "Eiropa 2020" valsts mērķu sasniegšanu.
- (4) Latvija savu 2019. gada valsts reformu programmu iesniedza 2019. gada 15. aprīlī un 2019 gada stabilitātes programmu – 2019. gada 17. aprīlī. Lai ņemtu vērā abu programmu savstarpējo saistību, tās izvērtētas vienlaikus.
- (5) Attiecīgie valstij adresētie ieteikumi ir ņemti vērā, plānojot Eiropas strukturālos un investīciju fondus ("ESI fondi") 2014.–2020. gada periodam. Kā paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1303/2013 ⁵ 23. pantā, Komisija var pieprasīt dalībvalstij pārskatīt tās partnerības nolīgumu un attiecīgās programmas un ierosināt grozījumus, ja tas ir vajadzīgs, lai palīdzētu īstenot attiecīgos Padomes ieteikumus. Sīkāku informāciju par minētā noteikuma izmantošanu Komisija ir sniegusi norādēs par to, kā piemērojami pasākumi, kuri ESI fondu efektivitāti saista ar pareizu ekonomikas pārvaldību.

⁴ OV C 320, 10.9.2018., 60. lpp.

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1303/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006 (OV L 347, 20.12.2013., 320. lpp.).

- (6) Latvija šobrīd ir Stabilitātes un izaugsmes pakta preventīvajā daļā. Valdība savā 2019. gada stabilitātes programmā nominālo bilanci plāno uzlabot no deficīta 1,0 % apmērā no iekšzemes kopprodukta (IKP) 2018. gadā līdz deficītam 0,5 % apmērā no IKP 2019. gadā un 0,4 % apmērā no IKP 2020. gadā, un 0,2 % apmērā no IKP 2021. gadā. Pamatojoties uz pārrēķināto strukturālo bilanci ⁶, vidēja termiņa budžeta mērķi, kas strukturālā izteiksmē noteikts kā deficīts 1 % apmērā no IKP, plānots sasniegt 2019. gadā, ņemot vērā pielaidi saistībā ar tādu strukturālo reformu īstenošanu, attiecībā uz kurām ir piešķirta pagaidu novirze. Saskaņā ar 2019. gada stabilitātes programmu ir sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP līdz 2022. gadam samazināsies līdz 33,1 % no IKP. 2019. gada stabilitātes programmas IKP izaugsmes prognozes šķiet ticamas. Budžeta stāvokļa riski ir līdzsvaroti.

⁶ Cikliski koriģētā balance, atskaitot vienreizējus un pagaidu pasākumus, kuru Komisija pārrēķina, izmantojot vispārpieņemtu metodoloģiju.

- (7) Padome 2018. gada 13. jūlijā ieteica Latvijai 2019. gadā sasniegt vidēja termiņa budžeta mērķi, ņemot vērā pielaižu saistībā ar tādu strukturālo reformu īstenošanu, attiecībā uz kurām ir piešķirta pagaidu novirze. Tas atbilst valdības neto primāro izdevumu maksimālā nominālā pieauguma tempam ⁷, proti, 4,8 % pieaugumam 2019. gadā, kas atbilst strukturālās bilances uzlabojumam par 0,2 % no IKP. Pamatojoties uz Komisijas 2019. gada pavasara prognozi, sagaidāms, ka Latvija būs tuvu savam vidēja termiņa budžeta mērķim, ņemot vērā pielaižu saistībā ar tādu strukturālo reformu īstenošanu, attiecībā uz kurām ir piešķirta pagaidu novirze. Tādējādi pašreizējais novērtējums liecina, ka 2019. gadā pastāv nelielas novirzes risks. Tajā pašā laikā prognozētais valdības neto primāro izdevumu nominālā pieauguma temps pašlaik liecina, ka 2019. gadā pastāv risks būtiski novirzīties no minētās prasības. Ja tiks prognozēts, ka strukturālā bilance vairs nebūs tuvu vidēja termiņa budžeta mērķim, ņemot vērā pielaižu saistībā ar tādu strukturālo reformu īstenošanu, attiecībā uz kurām ir piešķirta pagaidu novirze, tad turpmāko novērtējumu kontekstā vispārējā novērtējumā būtu jāņem vērā iespējamā novirze no prasības.

⁷ Valdības neto primāros izdevumus veido kopējie valdības izdevumi, izņemot procentu izdevumus, izdevumus saistībā ar Savienības programmām, kas ir pilnībā izlīdzināti ar ienākumiem no Savienības fondiem, un nediskrecionāras izmaiņas saistībā ar bezdarbnieku pabalstu izdevumiem. Valsts finansētā bruto pamatkapitāla veidošanas līmenis ir izlīdzināts četru gadu laikposmā. Ir ņemti vērā tiesību aktos paredzētie diskrecionārie ieņēmumu pasākumi vai ieņēmumu palielinājumi. Vienreizēji pasākumi gan ieņēmumu, gan izdevumu jomā ir atskaitīti.

- (8) Ņemot vērā Latvijas prognozēto izlaides starpību, proti, 1,3 % no IKP, valdības neto primāro izdevumu nominālā pieauguma tempam 2020. gadā nebūtu jāpārsniedz 3,5 %, kas atbilst strukturālajai korekcijai 0,5 % apmērā no IKP, kura izriet no kopīgi pieņemtās korekcijas matricas prasībām saskaņā ar Stabilitātes un izaugsmes paktu. Pamatojoties uz Komisijas 2019. gada pavasara prognozi, sagaidāms, ka nemainīgas politikas apstākļos Latvija būs tuvu savam vidēja termiņa budžeta mērķim. Tādējādi pašreizējais novērtējums liecina, ka 2020. gadā pastāv nelielas novirzes risks. Tajā pašā laikā prognozētais valdības neto primāro izdevumu nominālā pieauguma temps pašlaik liecina, ka 2020. gadā pastāv risks būtiski novirzīties no minētās prasības. Ja tiks prognozēts, ka strukturālā balance vairs nebūs tuvu vidēja termiņa budžeta mērķim, tad turpmāko novērtējumu kontekstā vispārējā novērtējumā būtu jāņem vērā iespējamā novirze no prasības. Kopumā Padome uzskata, ka Latvijai, lai tā ievērotu Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumus, jābūt gatavai no 2019. gada veikt turpmākus pasākumus.
- (9) Latvijas nodokļu ieņēmumi kā daļa no iekšzemes kopprodukta ir zemi salīdzinājumā ar Savienības vidējo rādītāju un zināmā mērā ierobežo sabiedrisko pakalpojumu, jo īpaši veselības aprūpes, sniegšanu un sociālo iekļaušanu. Kapitāls un īpašums tiek aplikti ar salīdzinoši zemiem nodokļiem, un zemes un īpašuma nodokļu aprēķinā izmantoto vērtību iesaldēšana vēl vairāk samazinās nodokļu ieņēmumus. Tajā pašā laikā salīdzinājumā ar Savienības vidējo rādītāju darbaspēka nodokļu slogs zema atalgojuma saņēmējiem joprojām ir liels, neraugoties uz to, ka tas tika samazināts. Saskaņā ar dažādām aplēsēm ēnu ekonomikas īpatsvars pēdējo gadu laikā, šķiet, ir samazinājies. Tomēr nedeklarētās saimnieciskās darbības īpatsvars Latvijā ir augstāks nekā pārējās Baltijas valstīs. Konkrēti, algu nedeklarēšana pilnā apmērā ("aplokšņu algas"), jo īpaši būvniecības nozarē, veido lielu daļu ēnu ekonomikas.

- (10) Pēc tam, kad saistībā ar apgalvojumiem par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju tika slēgta trešā lielākā banka, Latvija pastiprināja regulējumu attiecībā uz klientiem nerezidentiem. Tā rezultātā kopš 2018. gada maija ir ievērojami samazinājušies nerezidentu noguldījumi, kas Latvijā ir galvenais nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas riska avots, tomēr joprojām pastāv problēmas, kas saistītas ar nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas apkarošanu. Turklāt, lai uzlabotu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un teroristu finansēšanas novēršanas stratēģiju, Latvija ir izstrādājusi detalizētu rīcības plānu. Rīcības plāna galvenās prioritātes cita starpā ir: uz risku balstītas uzraudzības pastiprināšana, nepieciešamo cilvēkresursu nodrošināšana uzraudzības iestādēm un efektīvas informācijas apmaiņas un sadarbības nodrošināšana starp izmeklēšanas iestādēm un ar privāto sektoru. Tiklīdz šie pasākumi būs pieņemti, būtu jāvelta uzmanība to efektīvai īstenošanai. Visbeidzot, ir jāpalielina arī tiesībsardzības un tiesu iestāžu spējas.
- (11) Latvijai ir grūtības īstenot vairākus Eiropas sociālo tiesību pīlārā ietvertos sociālās aizsardzības un iekļaušanas principus. Latvijā ir liela ienākumu nevienlīdzība, jo līdzekļu pārdales, kam izmanto nodokļu un pabalstu sistēmas, līmenis ir zems. Sociālie pabalsti joprojām nav pietiekami adekvāti, un sociālo pārvedumu ietekme uz nabadzības un nevienlīdzības samazināšanu ir ierobežota. Nabadzības risks vecāka gadagājuma cilvēku un cilvēku ar invaliditāti vidū ir salīdzinoši augsts, un tas arvien palielinās, jo pabalstu pieaugums neatbilst algu pieaugumam. Nabadzības vai sociālās atstumtības riska rādītājs vecāka gadagājuma cilvēkiem 2018. gadā bija 49,0 % (Savienības vidējais rādītājs – 18,2% 2017. gadā), savukārt cilvēkiem ar invaliditāti šis rādītājs 2017. gadā bija 40,7 % (Savienības vidējais rādītājs – 29,3% 2017. gadā). Valsts sociālie pabalsti personām ar invaliditāti un minimālās vecuma pensijas nav pārskatītas kopš 2006. gada. Minimālo ienākumu līmeņa reforma, par kuru tika paziņots 2014. gadā, nav īstenota, un tas negatīvi ietekmē nabadzīgākās mājāsaimniecības. Arī piekļuve ilgtermiņa aprūpei joprojām ir nepietiekama. Ir nepieciešami ieguldījumi, lai novērstu sociālo atstumtību, tostarp pārtikas un materiālā palīdzība vistrūcīgākajām personām. Turklāt ir vajadzīgi ieguldījumi, tostarp infrastruktūra, lai uzlabotu piekļuvi bērnu aprūpes, ilgtermiņa aprūpes, nodarbinātības un citiem sociālajiem pakalpojumiem un lai radītu iespēju integrēt veselības un sociālos pakalpojumus, tostarp pāriet no institucionālās aprūpes uz kopienā balstītu aprūpi. To cilvēku īpatsvars, kam ir ļoti nopietnas grūtības ar mājokli, ir viens no augstākajiem Eiropā (15,2 % salīdzinājumā ar vidēji 4,0 % Savienībā 2017. gadā), un trūkst sociālo mājokļu. Ir vajadzīgi ieguldījumi, lai uzlabotu cenas ziņā pieejamu mājokļu piedāvājumu.

- (12) Lai gan vispārējais nodarbinātības līmenis ir augsts un tas arvien palielinās, nodarbināto skaitu negatīvi ietekmē nelabvēlīga demogrāfiskā attīstība un emigrācija. Turklāt atšķiras nodarbinātība dažādos reģionos un atkarībā no prasmju līmeņa. Lielākas grūtības ir vecāka gadagājuma cilvēkiem, kuru prasmes neatbilst mūsdienu prasībām. Zems darbaspēka digitālo prasmju līmenis ierobežo digitālo tehnoloģiju izmantošanu uzņēmumos un inovācijas potenciālu. Pieaugušo līdzdalība izglītībā un bezdarbnieku iesaiste aktīvos darba tirgus pasākumos ir zemāka nekā vidēji Savienībā.
- (13) Izglītības sistēmai ir sarežģīti apvienot resursus, vienlaikus uzlabojot kvalitāti un efektivitāti. Lai gan Latvijas izglītības sistēmas rezultāti mācību sasniegumu ziņā ir labi, kvalitatīvas izglītības pieejamība joprojām ir atkarīga no dzīvesvietas un skolas veida. Ir gūti panākumi saistībā ar profesionālās izglītības un apmācības programmu reformu, kuras mērķis ir izglītību saskaņot ar jaunām prasmju prasībām, un ir ievērojami uzlabojusies profesionālās izglītības skolu vide. Tomēr šīs izglītības pievilcīgums joprojām ir zems, un uzņemšanas rādītāji un neseno absolventu nodarbinātības līmenis atpaliek no Savienības vidējā rādītāja.
- (14) Prasmju piedāvājuma nodrošināšana ir viena no galvenajām jomām, kurā ieguldījumi joprojām ir ļoti vajadzīgi. Lai uzlabotu izglītības un apmācības kvalitāti, efektivitāti un atbilstību darba tirgus prasībām un lai veicinātu mūžizglītību, jo īpaši elastīgas prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas iespējas, ir jāveic atbilstoši ieguldījumi, tostarp ar infrastruktūras palīdzību. Ieguldījumi ir vajadzīgi arī tam, lai uzlabotu piekļuvi nodarbinātībai, tostarp, lai uzlabotu aktīvas darba tirgus politikas mērogu un tvērumu, uzlabotu darbaspēka darbspēju, kā arī nozaru un reģionālo darbaspēka mobilitāti. Plašākā kontekstā ir svarīgi stiprināt sociālo partneru spējas, lai veicinātu taisnīgus darba apstākļus un īstenotu Eiropas sociālo tiesību pīlāru.

- (15) Mazi publiskie izdevumi veselības aprūpei un neveselīgs dzīvesveids ir galvenie iemesli, kāpēc iedzīvotāju veselības rādītāji ir slikti. Nesenais veselības aprūpes finansējuma palielinājums ļauj novērst dažus piekļuves ierobežojumus, kas saistīti ar ikgadējiem pakalpojumu ierobežojumiem un ilgo gaidīšanas laiku. Tomēr veselības aprūpei paredzētais publiskais finansējums joprojām krietni atpaliek no Savienības vidējā rādītāja. Savlaicīga un vienlīdzīga piekļuve veselības aprūpei ir ierobežota. Tā rezultātā paši iedzīvotāji norāda, ka viņu vajadzības pēc aprūpes lielā mērā netiek apmierinātas, jo personīgie maksājumi – jo īpaši neaizsargātām iedzīvotāju grupām – ir lieli, un netiek nodrošinātas vienlīdzīgas iespējas. Turpinās reformas, kuru mērķis ir uzlabot veselības aprūpes efektivitāti un kvalitāti, tomēr tās ir agrīnā posmā un būtu jāpaātrina, ieskaitot efektīvus preventīvos pasākumus, slimnīcu nozares racionalizēšanu, primārās veselības aprūpes pastiprināšanu un kvalitātes vadības jautājuma risināšanu. Turklāt Latvijā ir vērojams veselības aprūpes nozares darbaspēka, jo īpaši medmāsu, trūkums, kas kavē valsts veselības aprūpes sniegšanu un apdraud veselības aprūpes reformu sekmīgumu. Ja stāsies spēkā veselības aprūpes pakalpojumu sadalījums divos grozos ("pilnais" un "minimālais"), tas, iespējams, vēl vairāk ierobežos vienlīdzīgu piekļuvi veselības aprūpei un negatīvi ietekmēs veselības rezultātus. Lai uzlabotu veselības aprūpes pieejamību, cenas pieņemamību un kvalitāti nolūkā uzlabot iedzīvotāju veselības stāvokli un nodrošināt veselīgāku un ilgāku darba mūžu, ir vajadzīgi atbilstīgi ieguldījumi veselības aprūpē.
- (16) Latvija maz iegulda pētniecībā un izstrādē, un tai būtiski trūkst ieguldījumu inovācijā. 2017. gadā pētniecībai un izstrādei paredzēto Latvijas izdevumu īpatsvars bija viens no zemākajiem Savienībā, un pēdējo desmit gadu laikā šis rādītājs ir bijis diezgan nemainīgs. Turklāt pētniecības finansējums gandrīz pilnībā ir atkarīgs no Savienības līdzekļiem. Tā rezultātā Latvija ir mērena novatore, kurai ir dažas stiprās puses, piemēram, informācijas, komunikāciju un tehnoloģiju infrastruktūra, taču valsts sniegums atpaliek tādās jomās kā cilvēkresursi, publiskā un privātā sektora sadarbība, kā arī ieguldījumi intelektuālajā īpašumā.

- (17) Joprojām ievērojami trūkst ieguldījumu, lai novērstu reģionālās atšķirības. Starp Rīgu un Latvijas citiem reģioniem joprojām pastāv ievērojamas ekonomiskās atšķirības. Lai gan kopumā Latvija tuvinās Savienības rādītājiem, ekonomikas snieguma atšķirības starp galvaspilsētas reģionu un pārējiem reģioniem kopš Latvijas pievienošanās Savienībai nav samazinājušās. Sabiedrisko pakalpojumu konkurētspēja un kvalitāte dažādos Latvijas reģionos būtiski atšķiras, tādējādi ietekmējot to teritoriālo pievilcību. Tādēļ ar ieguldījumiem būtu jārisina būtiskas reģionālās atšķirības mobilitātes un digitālās infrastruktūras jomā, jo īpaši attiecībā uz "pēdējās jūdzes" savienojumiem. Joprojām ir ļoti izteikti trūkumi savienotībā ar Eiropas transporta tīklu un ar attālākiem un pierobežas reģioniem, kas negatīvi ietekmē Latvijas saimnieciskās darbības un eksportu. Turklāt trūkst ieguldījumu, lai pabeigtu projektu "*Rail Baltica*" un galvenos elektroenerģijas infrastruktūras projektus, kas ir daļa no Baltijas enerģijas tirgus starpsavienojuma plāna. Turklāt, lai paātrinātu Latvijas enerģētikas pārkārtošanu, ir vajadzīgi ieguldījumi arī resursu efektīvā izmantošanā. Ir jāiegulda lielākas pūles vispārējās energoefektivitātes uzlabošanā, jo īpaši mājokļu un transporta nozarēs.
- (18) Nesen pieņemtais trauksmes cēlēju aizsardzības likums ir pozitīvs solis, un arī valsts korupcijas apkarošanas struktūra nesen ir sākusi aktīvāk darboties, pateicoties vairākiem tās atklātajiem augsta profila korupcijas gadījumiem. Tomēr joprojām valda uzskats, ka valdības lēmumu pieņemšanu ietekmē favorītisms un ka iepirkumu procesā ir iespējama korupcija, ko izraisa pārredzamības trūkums, jo īpaši pašvaldībās un valsts un pašvaldību uzņēmumos. [...] Grozījumi tiesību aktos par interešu konfliktu novēršanas režīmu var pavērt iespējas ļaunprātīgai izmantošanai. Nesen pieņemtais Ētikas kodekss neattiecas uz politiski ieceltām personām.

- (19) Sabiedriskie pakalpojumi netiek pielāgoti iedzīvotāju skaita sarukšanai un iedzīvotāju novecošanai. Iedzīvotāju skaita samazināšanās un urbanizācijas rezultātā infrastruktūra un sabiedriskie pakalpojumi lauku apvidos netiek pietiekami izmantoti. Valsts pārvaldei, izglītībai, veselības aprūpes pakalpojumiem ir jāizstrādā stratēģijas, kā saglabāt piekļuvi kvalitatīviem pakalpojumiem apgabalos, kas ir reti apdzīvoti un kuros apdzīvotība sarūk, un vienlaikus nodrošināt lielāku efektivitāti. Nesen tika paziņots par vispārēju administratīvi teritoriālo reformu, kas jāīsteno līdz 2021. gada decembrim. Šīs reformas savlaicīga īstenošana varētu palīdzēt uzlabot publiskā sektora pārskatatbildību un efektivitāti, jo īpaši, ņemot vērā Savienības fondu darbības programmu, kas jāapstiprina līdz 2020. gadam.
- (20) Savienības līdzekļu plānošana laikposmam no 2021. gada līdz 2027. gadam varētu palīdzēt novērst dažus no ieteikumos konstatētajiem trūkumiem, jo īpaši jomās, uz kurām attiecas 2019. gada ziņojuma par valsti D pielikums. Tas ļautu Latvijai pēc iespējas labāk izmantot minētos līdzekļus konkrētajās nozarēs, ņemot vērā reģionālās atšķirības. Svarīgs priekšnoteikums šā ieguldījuma veiksmīgai īstenošanai ir tas, ka tiek uzlabotas valsts administratīvās spējas pārvaldīt minētos līdzekļus.
- (21) Komisija 2019. gada Eiropas pusgada ietvaros ir veikusi Latvijas ekonomikas politikas visaptverošu analīzi un publicējusi to 2019. gada ziņojumā par šo valsti. Tā ir arī novērtējusi 2019. gada stabilitātes programmu, 2019. gada valsts reformu programmu un to, kā īstenoti Latvijai iepriekšējos gados adresētie ieteikumi. Komisija ir ņēmusi vērā ne tikai programmu lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas izveidē Latvijā, bet arī to atbilstību Savienības noteikumiem un norādēm, ņemot vērā, ka ir jānostiprina Savienības vispārējā ekonomikas pārvaldība, turpmākajos valsts lēmumos nodrošinot Savienības līmeņa ieguldījumu.
- (22) Ņemot vērā šo novērtējumu, Padome ir izskatījusi 2019. gada stabilitātes programmu, un tās atzinums ⁸ ir atspoguļots jo īpaši 1. ieteikumā,

⁸ Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 2. punktu.

AR ŠO IESAKA Latvijai 2019. un 2020. gadā rīkoties šādi:

1. Nodrošināt, ka valdības neto primāro izdevumu nominālā pieauguma temps nepārsniedz 3,5 % pieaugumu 2020. gadā, kas atbilst gada strukturālajai korekcijai 0,5 % apmērā no IKP. Samazināt nodokļus zema atalgojuma saņēmējiem, novirzot nodokļus uz citiem avotiem, jo īpaši kapitālu un īpašumu, un uzlabojot nodokļu saistību izpildi. Nodrošināt nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas regulējuma efektīvu uzraudzību un izpildi.
2. Risināt sociālās atstumtības problēmu, jo īpaši, uzlabojot minimālo ienākumu pabalstu, minimālo vecuma pensiju un cilvēkiem ar invaliditāti paredzētā ienākumu atbalsta adekvātumu. Uzlabot izglītības un apmācības – jo īpaši tās, kas paredzēta mazkvalificētiem darba ņēmējiem un darba meklētājiem – kvalitāti un efektivitāti, tostarp, palielinot līdzdalību profesionālajā izglītībā un apmācībā un pieaugušo izglītībā. Uzlabot veselības aprūpes sistēmas pieejamību, kvalitāti un izmaksu lietderību.
3. Ar ieguldījumiem saistītajā ekonomikas politikā galveno uzmanību veltīt inovācijai, cenas ziņā pieejamu mājokļu piedāvājumam, transportam, jo īpaši tā ilgtspējai, resursu efektivitātei un energoefektivitātei, energotīklu starpsavienojumiem un digitālajai infrastruktūrai, ņemot vērā reģionālās atšķirības.
4. Uzlabot publiskā sektora pārskatatbildību un efektivitāti, jo īpaši attiecībā uz pašvaldībām un valsts un pašvaldību uzņēmumiem, un interešu konfliktu novēršanas režīmu.

Briselē,

Padomes vārdā –

priekšsēdētājs
